

Чл. 50.³⁸⁾ България се задължава да даде на всички жители на България, безъ разлика на рождение, народност, езикъ, раса или вѣра, пълна защита на живота и свободата имъ.

Всички жители на България ще иматъ право свободно да упражняватъ, както публично така и частно, всѣка религия или вѣрване, които не сж несъвмѣстими съ общественя редъ и добритѣ нравы.

Art. 50. La Bulgarie s'engage à accorder à tous les habitants de la Bulgarie pleine et entière protection de leur vie et de leur liberté sans distinction de naissance, de nationalité, de langage, de race ou de religion.

Tous les habitants de la Bulgarie auront droit au libre exercice, tant public que privé, de toute foi, religion ou croyance, dont la pratique ne sera pas incompatible avec l'ordre public ou les bonnes mœurs.

всѣкаква гаранция за матерния имъ езикъ, вѣра и училища не закъснѣ, както можеше да се предвиди, да доведе до фаталната война отъ 1915 год.

Ето защо, отъ разпорежданията, които следватъ въ чл. 49, България ни най-малко не се вижда ограничена въ суверенитѣ ѝ права. Напротивъ, като се подчертава важността на тия положения, прокарани и въ сила още въ основния законъ на Царството, се явява като едностранно задължение, безъ сжщата сила и задължителност за другитѣ договорящи страни! Отъ това следва и характеристиката на тоя договоръ изразена въ положението: права само на побѣдителитѣ, а задължения и само задължения за побѣденитѣ Ето защо английскитѣ делегатъ въ Конференцията за Мира професоръ *I. M. Keynes* въ книгата си „Икономическитѣ последици на мира“, като сравнява 14-тѣхъ Уйлсонови точки съ проекта на Мирния Договоръ казва: „Тази мъдра и великодушна програма излъзе на 5. XI. 1918 г. изъ областята на идеализма и аспирациитѣ и стана частъ отъ единъ тържественъ договоръ, подъ който сложиха подписитѣ си всички Велики Сили. При все това, тя биде изгубена въ блатото на Парижъ: нейниятѣ духъ изцѣло, а нейната буква отчасти игнорирана, отчасти изопачена. .“ (стр. 49).

³⁸⁾ По а. л. I-ва. Пълната защита на живота и свободата на всички жители въ България е гарантирана безъ разлика на рождение, народност, езикъ, раса или вѣра съ основния законъ въ Царството. Докато въ французкитѣ и американски конституции, както и въ тия на другитѣ държави правата на гражданитѣ сж изброени или въ особенна декларация напр. въ Английската или въ особенъ отдѣлъ въ конституцията подъ разни наименования напр. „гаранции за правата на гражданитѣ“, „индивидулни права“ и пр. или пъкъ безъ особено название както е въ Съединитѣ Щати (Глава V, отд. 9. § § — 10) въ нашата Конституция се опредѣлятъ поотдѣлно за всѣко право или група отъ права въ глава XIII. Комисията по преглеждане проектоустава презъ 1879 год. е признала като основни начала на Българската Конституция следнитѣ права:

1. Това на свободата (свобода на действуване, говорене и мислене, като вродени челоуѣку);

2. На равенство предъ закона;

3. Това на самоуправление (чрезъ участието на народа въ законодателната власть);

4. Това на сигурността (неприкосновеностъта на личността, жилището и пр.).

Подъ термина „права или правдини“, се разбиратъ: гражданскитѣ права, общественитѣ и личнитѣ. Първитѣ се отнасятъ до гражданско частно-правнитѣ отношения, уреждани отъ гражданския кодексъ. Отъ тѣхъ се ползватъ всички жители въ страната, постоянно или временно пребиваващи. Вторитѣ — до общественитѣ, отъ публично-правенъ характеръ т. н. „политически права“, отъ които се ползватъ само българскитѣ поданици. Тѣ уреждатъ участието на гражданитѣ въ управлението на държавата и за това отъ тѣхъ се изключватъ чуждитѣ поданници. И най-послѣ личнитѣ или т. н. конституционни права или политически свободи, свързани съ човѣшката личност, които сж основната и крайна цѣль на всички права. Въ първата и последната категории сж включени напълно задълженията за които е дума въ първата алинея на чл. 50 отъ Н. Мирния Договоръ. Тѣ съвпадатъ съ изброенитѣ начала легнали въ нашата Конституция въ п. п. 1. 2 и 4.